

Monumentnummer*: 511552

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **11 maart 2003**
Kadaster deel/nr **82742/2**

Woonplaats* **Huis ter Heide** *Gemeente** **Zeist** *Provincie** **Utrecht**

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Zeist	C			1907
Zeist	C			1910
Zeist	C			1905
Zeist	C			1926
Zeist	C			1314
Zeist	C			973
Zeist	C			679
Zeist	C			1269
Zeist	C			678

*Omschrijving***

Omschrijving

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG. De buitenplaats bestaat oorspronkelijk uit een huisplaats en een overtuin, die van elkaar gescheiden zijn door de Amersfoortseweg. De betekenis van de historische aanleg rust voornamelijk op de visuele relatie met de overtuin, thans Blookerspark, die middels een zichtas tot stand is gebracht. In 1897 is de aanleg van Zandbergen door tuinarchitect Copijn gereorganiseerd; deze heeft tevens in het begin van de twintigste eeuw het Blookerspark, met behoud van de zichtas, opnieuw ingericht. Het huis Zandbergen wordt omringd wordt door zwaar geboomte, zoals ook op negentiende-eeuwse afbeeldingen te zien is. Voor het huis ligt een open aanleg van een gazon geflankeerd door boomgroepen, die als coulissen van de zichtas functioneren. Aan de rechter zijde van het huis loopt een eenzijdig beplante eikenlaan, die oorspronkelijk leidde naar het koetshuis. Achter deze laan is sinds de achttiende eeuw een rechthoekige moestuin gesitueerd, alwaar de koude- en warme bakken en de fundamenten van de kassen nog

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

aanwezig zijn. Aan weerszijden van het huis liggen de parkbossen met slingerlanen en reliëf, deze worden genoemd in de verkoopadvertentie uit 1791 met de bewoordingen 'een groot uitgestrekt wandelbosch, doorsneden met laanen en slingers goeggroeiend eik en berken hakhout; en eindelyk een groot bosch beplant mnet ruim 30 jarige sparren'. Er zijn enkele restanten van het laat achttiende-eeuwse lanenstelsel te herkennen, zoals de gebogen lindenlaan en oude monumentale bomen in het parkbos. De middenas achter het huis is pas aan het begin van de twintigste eeuw aangelegd, oorspronkelijk slingerde de laan in ruime curven naar het heidelandschap (zie tekening Numan ca.1800). Van deze slingerlaan resteert de reeds genoemde lindenlaan. De rechtgetrokken laan staat op de Topografische Militaire Kaart van 1927 voor het eerst aangegeven. In het oostelijke beuken- en sparrenbos is de ijskelder gelegen in een zeer hoog opgeworpen heuvel, die een belangrijk element vormt binnen deze aanleg. Deze heuvel maakt, als uitzichtsheuvel, deel uit van de wandeling en is verfraaid met 'imitatie-rotsblokken' van gecementeerde baksteen waardoor het een folly-achtig karakter krijgt. Bij de ijskelder ligt een (thans droogstaande) vijver in landschapsstijl. Het westelijke bos heeft een vrij transparant karakter. Achter dit bos ligt een weide met een rondwandeling, die ondanks enkele verstoringen toch karakteristiek te noemen is.

Waardering

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de buitenplaats Zandbergen is van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de gaaf bewaarde 17de-eeuwse relatie tussen het huis en de overtuin;
- vanwege de laat-18de-eeuwse aanleg in landschapsstijl, waarbinnen de hoog opgeworpen heuvel met ijskelder een markant element vormt;
- vanwege de restanten van het laat-18de-eeuwse lanenstelsel;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg